

Hoitoaluehallinnon tehostamisesta.

O. J. LAKARI.

Valtion metsätalouden taso riippuu lähinnä yksityisten hoitoalueiden metsätalouden tasosta. Hoitoalueiden metsätalouden tehostamistoimenpiteitä suunniteltaessa on näin ollen tärkeää ainakin yleispiirtein tuntea hoitoalueiden talouden pääkohdat. Parhaiten selviää tämä tarkastettaessa hoitoalueiden tuloja ja menoja sekä ylijäämää esim. v:ltä 1935. Tosin hoitoalueiden tulot riippuvat monesta eri seikasta, lähinnä hakkausmäärän suuruudesta sekä myytyjen metsänhyödykkeiden laadusta ja hinnoista, kun taas menoihin vaikuttavat monet sellaisetkin seikat, jotka eivät ole metsähallintoviranomaisten määrättävissä, mutta tästä huolimatta voivat ne antaa jonkinlaista ohjetta hoitoalueiden talouden vastaiselle suunnittelulle. Hoitoalueiden tulot ja menot, piirikuntakonttorien sekä piirikunnan alueella olevien erillisten hoitoalueiden tulot ja menot mukaan luetuina, olivat v. 1935 seuraavat:

	Perä-Pohjola	Pohjanmaa	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Yhteensä
	m a r k k a a				
Tulot	69 026 829	70 533 836	54 564 244	81 228 044	275 352 953
Menot	39 785 895	41 629 218	28 834 583	40 413 338	150 663 034
Ylijäämä	29 240 934	28 904 618	25 729 661	40 814 706	124 689 919
Keskim. hoitoaluetta kohti	1 462 046	1 156 185	952 950	2 267 484	1 385 444
	Keskimäärin kasvullisen metsämaan ha kohti:				
Smk./ha	9: 33	18: 18	76: 83	64: 17	21: 88
	Keskimäärin hakatun puumäärän m ³ kohti:				
Smk./m ³	22: 25	21: 90	32: 18	28: 71	25: 68

Kuten tunnettua kertyvät hoitoalueiden tulot pääasiassa pysty-metsän myynneistä ja hankintatavaran myynneistä. Muut tulot merkitsevät hoitoalueiden taloudessa n. 2 %. — Menot johtuvat pääasiassa hoitoaluehallinnosta (v. 1935 — 11 %), metsänhoitotöistä

ja niihin liittyvistä puiden leimaustöistä sekä suonkuivaustöistä (19 %), puutavaran hankintakustannuksista (60 %), kun taas muut menot käsittävät yhteensä n. 10 % kaikista hoitoalueiden menoista. Seuraavassa tarkastellaan lähemmin varsinkin hoitoalueiden hallintomenojen sekä metsänhoitotöiden ryhmää.

Hallintomenot.

Hallintomenot käsittävät hoitoalueiden vakinaiselle ja ylimääräiselle henkilökunnalle suoritettut hallintoon kohdistuvat palkkausmenot, siis vuosipalkka, päivä- ja matkarahat (leimauksen, metsänhoitotöiden tai hankinnan osalta nämä menot sen sijaan maksetaan näihin tarkoituksiin myönnettyistä määrärahoista).

Hallintomenot jakaantuivat eri piirikuntien alueilla, joihin myöskin alueella sijaitsevat metsäkoulujen hoitoalueet on luettu, seuraavasti:

Henkilökunnan palkkausmenot v. 1935.

	Perä-Pohjola	Pohjanmaa	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Yhteensä
Milj. mk.	3,55	4,84	4,69	3,64	16,72
Keskimäärin hoitoaluet- ta kohti milj. mk.	0.178	0.194	0.174	0.202	0.186
Kasvullisen metsämaan ha kohti, Smk./ha	1: 13	3: 04	14: 01	5: 72	2: 93
Hakatun puumäärän m ³ kohti, Smk./m ³	2: 70	3: 67	5: 87	2: 56	3: 44
	Avustavien metsänhoitajien toimituspäiviä 100 hakattua m ³ kohti:				
	0.77	0.80	1.09	0.66	0.80

Henkilökunnan palkkausmenoista muodostavat pääosan 12.5 milj. vakinaisen henkilökunnan, aluemetsänhoitajain, metsätöyhtöjohtajien ja metsänvartijain palkkaus, kun taas apulaismetsänhoitajien palkkaus, kaikki päivärahat ja matkarahat yhteensä tekevät vain vähän yli 4 milj. markan. Parhaimman käsityksen näiden hallintomenojen suuruudesta eri piirikuntien alueilla tarjoaa niiden vertailu hakattua kuutiometriä kohti tai kasvullisen metsämaan ha:a kohti. Kuten tästä vertailusta havaitaan ovat hallintomenot suhteellisesti suurimmat Länsi-Suomen piirikunnan alueella, lasketta-koonpa ne kuutiometriä tai kasvullisen metsämaan ha:a kohti. Missä määrin avustavien metsänhoitajien palkkausmenot ovat vaikutta-

neet hoitoalueiden hallintomenoihin, voidaan päätellä vertaamalla eri piirikuntien alueella avustavien metsänhoitajien toimituspäivien lukumäärää 100 hakattua kiintokuutiometriä kohti. Vertailu osoittaa, että ero suurimman ja pienimmän luvun välillä on 0.43 päivää 100 hakattua kuutiometriä kohti. Rahassa merkitsisi se ehkä 50—60 markkaa 100 hakattua kuutiometriä kohti eli siis n. 50—60 penniä kuutiometriä kohti. Vertaamalla tätä lukua kuutiometriä kohti laskettuun hallintokustannukseen voidaan todeta, että avustavien metsänhoitajien suhteellinen runsaus ei ole voinut sanottavia vaikuttaa Länsi-Suomen piirikunnan muita kalliimpiin hallintokustannuksiin, vaan ovat siinä muut tekijät vaikuttavampia (hoitoalueiden hajallisuus ym.).

Hakkaukset ja varsinaiset metsänhoitotyöt.

Kun varsinaiset metsänhoitotyöt ja hakkaukset välittömästi liittyvät toisiinsa, käsitellään seuraavassa näitä töitä yhtenä kokonaisuutena. Piirikuntia käsittelevät luvut eivät tosin ole verrannollisia, koska olojen pakosta samanlaisten töiden merkitys eri piirikunnissa on erilainen, mutta suurin piirtein antanee se jonkinmoisen yleiskuvan eri piirikuntien hoitoalueiden talouden voimaperäisyydestä edellyttäen, että tilastolliset tiedot eri piirikuntien alueilta ovat yhtenäiset ja että tilastollisia tietoja annettaessa ei ole väärinkäsityksestä aiheutuneita virheellisyyksiä.

Erilaisia hakkauksia ja metsän uudistustöitä v. 1935, ha.

Metsän uudistus	Perä-Pohjola		Pohjanmaa		Länsi-Suomi		Itä-Suomi		Yhteensä	
	1935	1930	1935	1930	1935	1930	1935	1930	1935	1930
Uudistusalan valmistus	6 005	3 841	3 754	3 977	1 426	2 064	3 023	11 956	14 208	21 838
Metsänviljelys	2 886	950	3 620	1 902	4 128	1 161	4 439	4 607	15 073	8 620
<i>Hakkaus</i>										
Päähakkaus	19 400	31 460	12 973	20 317	3 915	6 288	6 170	5 131	42 458	63 196
Puhdistushakkaus ..	15 666	21 033	9 604	14 920	3 731	2 128	6 558	13 184	35 559	51 265
Kasvatushakkaus ..	26 913	17 438	15 650	16 347	9 043	6 924	18 693	24 587	70 299	65 296
Taimiston perkaus..	6 685	846	11 149	1 441	9 979	874	8 226	553	36 039	3 714
Yhteensä	77 555	75 568	56 750	58 904	32 222	19 439	47 109	60 018	213 636	213 929
Keskim. hoitoaluetta kohti	3 878	—	2 270	—	1 193	—	2 617	—	2 374	—
Kasvullisen metsämaan alasta keskim. %:										
	2.47	—	3.57	—	9.62	—	7.41	—	3.75	—

Kuten edellä olevasta havaitaan, käsittivät metsänhoidolliset toimenpiteet v. 1935 kasvullisen metsämaan alasta Perä-Pohjolassa 2.47 %, Pohjanmaalla 3.57 %, Länsi-Suomessa 9.62 % ja Itä-Suomessa 7.41 %, sekä keskimäärin 3.75 %, mikä käytännössä merkitsee sitä, että samaa tahtia seuraten koko piirikunnan alueen kasvullisen metsämaan metsät tulisivat kertaalleen käydyksi: Perä-Pohjolassa 40 vuoden, Pohjanmaalla 28 v., Länsi-Suomessa 11 v. ja Itä-Suomessa 14 v. sekä valtionmetsissä keskimäärin 28 v. kuluessa. V. 1930 verrattuna ovat vastaavat kokonaispinta-alat suunnilleen samat, mutta eri työlaatuun nähden on eroavaisuutta havaittavissa. Enninnäkin on pantava merkille, että metsänviljelysten määrä on huomattavasti lisääntynyt. Päähakkausten ala on lisääntynyt. Ennen kaikkea on huomattava, että puhtaasti metsänhoidollisten toimenpiteiden mm. taimiston perkausten ja nuorten metsien harvennusten määrä on noussut lähes 10-kertaiseksi. Kehitys valtionmetsissä viittaa siis siihen, että pienen puutavaran menekin parantuessa ja sittenkin metsien hoitoon välttämättömiä varoja on myönnetty, valtionmetsien metsänhoitotyöt ovat riipeästi edistyneet.

Edellyttäen, että päähakkausten ala voitaisiin pysyttää suunnilleen nykyisellään, tietäisi se eri piirikuntien alueilla keskimäärin seuraavia kiertoaikoja, nuorennosaika mukaan luettuna:

Perä-Pohjola	Pohjanmaa	Länsi-Suomi	Itä-Suomi
160 vuotta	125 vuotta	85 vuotta	103 vuotta

Tämän tapaisia laskelmia tehtäessä on kuitenkin huomattava, että metsänhoidollisten hakkausten ryhmittelyssä voi olla eroavaisuuksia, että tilastossa samat pinta-alat voivat eräissä tapauksissa esiintyä kahteen kertaan ja että näin lyhyitä ajanjaksoja käsitteleviä laskelmia ei voida kaavamaisesti yleistää. On todennäköistä, että nämä edulliselta näyttävät laskelmat jonkin verran muuttuisivat, jos kaikki edellä mainitut virhemahdollisuudet voitaisiin välttää.

Hankintahakkaukset.

Hankintahakkausten merkitystä eri piirikuntien hoitoalueissa valaisee seuraava 1935 hankintamenojen asetelma:

Perä-Pohjola	Pohjanmaa	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Yhteensä
		milj. markkaa		
24.7	24.6	14.8	24.4	88.5

Kuten näistä luvuista havaitaan, jakaantuvat hankintahakkaukset kutakuinkin suhteellisesti eri piirikuntien kesken. Hankintahakkausten kautta on käynyt mahdolliseksi suorittaa metsänhoidollisia hakkauksia myöskin sellaisissa parhaiden puiden poiminnalla moneen kertaan kuorituissa metsissä, joiden metsänhoidollinen käsittely tuskin muuten olisi ollut toteutettavissa. Missä määrin pystymyntiä tai hankintahakkausta on pidettävä tarkoituksenmukaisempana riippuu lähinnä hakattavien metsien laadusta, mutta myöskin monesta muusta seikasta, joiden käsittelyyn ei tässä yhteydessä ole voitu ryhtyä.

* * *

Edellisestä katsauksesta käynee selville, että eri piirikuntien työmäärissä ja tuloksissa eroavaisuuksia on olemassa. Pääosalta riippuu tämä luontosuhteiden ja menekisuhteiden erilaisuudesta, kuten edellä on huomautettu, mutta osittain myöskin muista seikoista. Seuraavassa pyydän kosketella eräitä seikkoja, joihin ehkä olisi kiinnitettävä huomiota hoitoaluehallinnon tehostamistointen piteitä suunniteltaessa, ja joita aikaisemminkin on suppeammassa tai laajemmissa metsänhoitomiekspiireissä käsitelty.

T y ö m ä ä r ä y s .

Metsähallitus on useissa kiertokirjeissään tehostanut työn suunnittelun tärkeyttä. Tästä huolimatta näyttää eräissä tapauksissa siltä kuin suunnittelua työn suorittamiseksi ei olisi tehty tai että annetut ohjeet on käsitelty väärin. Tämän välttämiseksi olisi tärkeää, että kaikki aluehallinnon työmääräykset annettaisiin kirjallisesti. Näinhän on asian laita metsänhyödykkeiden myyntiin nähden (lupakirja), vaikka siinä useinkin on kysymyksessä varsin vaatimattomat rahasummat. Työmääräyksen tulisi sisältää mm. seuraavat seikat: kenelle työmääräys on annettu, työpaikan sijainti (talouskartan osasto ja kuvion numero), työn laatu, työn suoritustapa, työn suoritusaika, työn laajuus (ha, m³ jne.), arvioidut työ kustannukset. — Työmääräyksen takasivulle voitaisiin merkitä vastaavat tiedot työn suorituksesta, mikäli laajempaa selostusta ei anneta, kuten on asian laita hankintahakkauksiin ja myyntiehdotuksiin nähden.

Tällaisesta järjestelmästä olisi nähdäkseni useita etuja. Ensiksikin joutuisi aluemetsänhoitaja itse harkitsemaan työtä koko sen laajuudessa, josta varmaan olisi seurauksena, että väärinkäsittelysten mah-

dollisuudet työn tarkoituksesta pienenisivät. Toiseksi olisi tästä se etu, että kaikki tiedot suoritetusta työstä saataisiin heti käytettäviksi ja silloin voitaisiin todeta, oliko työ suoritettu kuten oli tarkoitettu, mitä virheitä siinä mahdollisesti on tehty ja mitä työ opettaa vastaisen varalta. Ja luotettavat tilastolliset merkinnät tuoreeltaan olisivat suureksi avuksi työselostuksia annettaessa.

V a l m e n n u s j a v a l v o n t a .

Kokemus on osoittanut, että eräissä tapauksissa työn suorittajalla annetuista ohjeista huolimatta ei aina ole itsellään selvillä, miten työ olisi tehtävä. Tämän epäkohdan välttämiseksi olisi suotavaa, että aluemetsänhoitaja ainakin silloin kun hän apulaisekseen saa vereksen miehen, henkilökohtaisesti olisi panemassa työtä alulle, johtaisi ja viipyisi työpaikalla ainakin siksi, että työ on hyvässä käynnissä ja hän voi olla varma siitä, että työn tarkoitus ja työtapa ovat sen tekijöillä selvillä. Töiden yhtenäistymistä silmällä pitäen olisi tietenkin toivottavaa, että piiritarkastaja työkauden alussa henkilökohtaisesti voisi olla johtamassa niiden läheisissä hoitoalueissa toimivien metsänhoitomiesten valmennusta, joiden tehtävänä töiden johto lähinnä tulee olemaan. Henkilökohtainen ohjaus ja neuvottelu työpaikalla olisi varmaankin monessa tapauksessa parempi kuin monisanaiset kirjalliset ohjeet ja määräykset.

Työmääräys ja valmennus eivät kuitenkaan vielä riitä takamaan, että työ tulee tehdyksi ajallaan ja suunnitelman mukaisesti. Tätä varten on jatkuva *valvonta* ja *siihen liittyvä ohjaus* välttämätöntä, ja varsinkin silloin kun töitä johtamassa on ensikertalainen. Erinomaisen tehokkaaksi on tässä tarkoituksessa osoittautunut eräissä piirikunnissa käytäntöön otettu tapa, että jokainen työn johtaja, olipa hän aluemetsänhoitaja, ylimääräinen metsänhoitaja, metsätyönjohtaja, metsänvartija tai joku muu, lähettää jokaisen viikon lopussa aluemetsänhoitajan kansliaan ja piirikuntakonttoriin ns. *viikkoilmoituksen*, josta selviää työn laatu, työmäärä viikon alussa ja lopussa, työn yksikköhinta, työmiesten lukumäärä, päiväpalkka jne. Kun viikkoilmoitukset kirjoitetaan lyijykynällä lomakkeille ja monistetaan kalkiopaperin avulla samanaikaisesti, niin käy niiden laatiminen nopeasti; samalla työn johtaja joutuu pakostakin itse arvostelemaan johtamansa työn tarkoituksenmukaista järjestelyä ja työ kustannuksia. Lisäksi saa piirikuntakonttori näin selvyden siitä, mitkä työt ovat kullakin hetkellä käynnissä, mitä ne tulevat maksamaan ja onko mahdollisesti joku ohje väärinkäsitelty tai mitä

töitä mahdollisesti vielä määräyksistä huolimatta on aloittamatta. Vielä on tällaisesta viikkoilmoituksesta arvaamatonta apua vuosikertomuksen laatimisessa. Niiden lähettämistä helpottaa se seikka, että niitä ei viedä diariioon eikä niitä varten tarvitse kirjoittaa eri virkakirjettä. — On todennäköistä, että hyvällä valmennuksella ja tehokkaalla valvonnalla kehittymättömämpikin kykenee tyydyttäviä tuloksia aikaansaamaan. Vähäiseksi ei myöskään ole arvioitava valvonnan psykologista vaikutusta työntekijään. Oikea neuvo sopivalla hetkellä ja tunnustus hyvin suoritetusta työstä vaikuttavat varmaankin tehokkaammin kuin kirjalliset muistutukset tai jälkipuheet. Valvonta ja suoritetun työn arviointi muodostuu kunnolliselle työntekijälle parhaaksi tunnustukseksi hyvin suoritetusta työstä, mutta kunnottomalle tekijälle se on välttämätön piiska.

Retkeilyt.

Toimintahaluiselle henkilölle on ominaista, että hän jatkuvasti pyrkii kehittymään ammatissaan. Tämän takia olisi välttämätöntä, että aluehallinnossa toimivat metsänhoitomiehet saisivat perehtyä toistenkin töihin ja niihin näkökohtiin, jotka ovat olleet määrääviä töitä suunniteltaessa. Parhaiten voitaisiin tämä toteuttaa siten, että aluemetsänhoitajille varattaisiin entistä useammin tilaisuus tehdä *retkeilyjä* toisiin hoitoalueisiin asianomaisen piirikuntapäällikön ja piiritarkastajan johdolla. Töiden esittelijänä toimisi luonnollisesti asianomainen aluemetsänhoitaja. Retkeilyn ulottaminen samalla kertaa kahteen tai kolmeen hoitoalueeseen olisi omiaan lisäämään vaihtelua. Hyvin suoritettut työt antaisivat valaisevaa havainto-opetusta ja epäonnistuneetkin työt olisivat omansa kiinnittämään huomiota siihen, miten ei pidä menetellä. Asianmukaisesti järjestetyt retkeilyt toisten työmaille muodostuisivat näin ollen ansaituksi tunnustukseksi sille, jonka hoitoalueessa asiat ovat kunnossa.

Yhäkin parempi olisi, jos retkeilyt voitaisiin laajentaa samalla kertaa koko piirikuntaa käsittäviksi, jolloin siihen tarvittaisiin vähintään viikko. Niin suotavaa kuin olisikin, että useimmat piirikunnan metsänhoitajat samalla kertaa voisivat niihin osallistua, niin käynee se käytännössä vaikeaksi ensiksikin siitä syystä, että monipäisen joukon retkeily useamman päivän aikana tuottaa melkoisia majoitus- ja kuljetusvaikeuksia ja toiseksi siitä syystä, että liian monen henkilön osallistuessa retkeilyyn ohjaus- ja neuvontatyön tehokkuus pakostakin joutuu kärsimään. Myöskin ohjelman laatimisen esitelmiseen ja selostuksineen on pitempiaikaisella retkeilyllä

vaativampi. Mutta jos sellaisia voitaisiin aikaansaada, niin olisivat ne omiaan avartamaan näköaloja ja innoittamaan uusiin ponnistuksiin. Ja vieläkin parempi olisi, jos tällaisiin retkeilyihin voisi osallistua esim. pari kolme edustajaa toistenkin piirikuntien alueelta. Kun retkeilyt eri vuosina suunniteltaisiin eri piirikuntien alueelle, niin voisivat ne antaa monta herätettä toisissa piirikunnissa toimiville metsänhoitomiehille ja siten vaikuttaisivat hedelmöittävästi valtion metsätalouden tehostamiseen.

Kansliatyöt.

Tuon tuostakin on aluehallinnon taholta esitetty valituksia siitä, että kansliatyöt ovat paisuneet niin laajoiksi, että aluemetsänhoitajat parhaalla tahdollakaan eivät pääse metsiin. Hoitoalueen talouden kannalta on tässä epäkohta, joka olisi korjattava, parhaiten ehkä siten, että aluemetsänhoitajat ainakin niissä hoitoalueissa, joissa kansliatyöt ovat paisuneet laajoiksi, saisivat vakinaisen, töihin perehtyneen kanslia-apulaisen. Joissakin tapauksissa voisi mahdollisesti kaksikin samalla paikkakunnalla toimivaa aluemetsänhoitajaa tyytyä yhteiseen kanslia-apulaiseen. Pääasia on, että kanslia-apulainen olisi vakinainen ja tämänlaatuisen työhön perehtynyt. Toinen mahdollisuus kansliatöiden vähentämiseen olisi se, että kansliatyöt koetettaisiin supistaa huomattavasti nykyisestään. Eräissä tapauksissa voisi tämä ehkä käydä päinsä siten, että aluemetsänhoitaja antaisi vain perustiedot ja aineiston käsittely tapahtuisi metsähallituksessa tai piirikuntakonttorissa. Mahdollisesti voitaisiin tätä tietä saada jonkin verran helpoitusta hoitoalueiden kansliatöissä, mutta tuskin sittenkään sanottavaa, sillä annettavien tietojen ja luetteloiden määrää voidaan tuskin paljoakaan supistaa. Jossain määrin helpoittaisi kansliatöitä sekin, että raportit ja työtilastot saataisiin lähettää ilman lähetekirjelmää. En tahdo näihin seikkoihin enempää puuttua, sillä niistähän sisältyy metsänhoitaja Einari Wuoren seikkaperäinen esitys viime vuoden metsänhoitajien jatkokurssilla pidettyihin esitelmiin. Kansliatöiden yksinkertaistuttamiseen olisi pyrittävä sitäkin suuremmalla syyllä kun käytännöllisiin metsänhoitajan tehtäviin yleensä antautuvat sellaiset henkilöt, joille kansliatyö sellaisenaan on vastahakoista ja heidän kansliatyöstään siitäkään syystä ei ole suuria odotettavissa.

Oikein järjestetystä tilastosta on suurta hyötyä töiden järjestelylle ja valvonnalle. Tämän on mm. hankintahakkaustilasto riittävä selvästi osoittanut. Edelleenkin olisi tilastoa kehitettävä, kuten edellä on huomautettu, mahdollisuuksien mukaan siihen suuntaan,

että aluemetsänhoitaja antaa ensi sijassa perustiedot, joiden käsittely tapahtuisi pääosalta metsähallituksessa. Mutta ei siinä kyllin, että tilasto metsähallituksessa pidetään tapausten tasalla. Kaikista suorite-
tuista töistä olisi tarpeelliset piirikunnittain ja hoitoalueittain laaditut yhdistelmät metsähallituksesta vuorostaan määräaikoina lähetettävä hoitoalueisiin. Tästä olisi sekin etu, että aluemetsänhoitajien ei tarvitsisi tehdä samaa työtä, joka kaikissa tapauksissa täytyy tehdä metsähallituksessa, mutta he kuitenkin saisivat tuoreet tiedot niistä asioista, joiden ratkaisuun he itse ovat tehokkaasti olleet myötä-
vaikuttamassa. Näin säästyisivät aluemetsänhoitajat turhasta kanslia-
työstä ja kun tilastot julaistaisiin koko piirikuntaa käsittävänä yhdistelmänä hoitoalueittain, niin olisi tilasto omiaan herättämään terveellistä kilpailua hoitoalueiden kesken, seikka, jonka merkitystä ei liene niinkään vähäksi arvattava. Tätä menetelmää ovat eräät yksityiset liikkeet menestyksellä käyttäneet ja tulokset samanlaisesta toiminnasta mm. Itä-Suomen piirikunnassa ovat niinkään kauttaaltaan myönteiset. On todennäköistä, että myöskin metsätilasto, joka nyt ilmestyy useinkin vanhentuneena virallisena julkaisuna, jota vain harvat metsänhoitomiehet lukevat, voitaisiin saada luotettavammaksi ja nopeammin valmiiksi, kun perustiedot heti tuoreeltaan käsiteltäisiin ja aluemetsänhoitajatkin tajuten näiden tietojen merkityksen kiinnittäisivät niihin nykyistä suurempaa huomiota.

Sitä mukaa kuin metsätalous on moninaistunut, on määräaikaisten tietojen antaminen hoitoalueista lisääntynyt. On huomautettu, että piirikuntakonttorit eräissä tapauksissa saavat useastikin muistuttaa, ennenkuin tiedot saapuvat. Tämän epäkohdan poistamiseksi voisi jonkin verran apua olla siitä, että aluehallintoa varten laadittaisiin *muistio* kunakin viikkona tai määräpäivänä suoritettavista tehtävistä. Ainakaan ei muistamattomuutta silloin voitaisi syyttää ja nuorelle kokemattomalle metsänhoitomiehelle olisi tällainen ohjelma suorastaan välttämätön.

Vielä suurempi hyöty olisi muistilistasta, jos siinä jokaisen asian kohdalla erikseen viitattaisiin asiaa koskevaan asetukseen, valtioneuvoston päätökseen tai metsähallituksen kiertokirjeeseen. Tästä taas seuraa, että vastaavat kirjeet joko aika- tai asianmukaisessa järjestyksessä sopiviin irtokansiin kiinnitettynä toimitettaisiin metsähallituksen puolesta jokaiseen hoitoalueeseen. Milloin jokin kiertokirje esim. uusittaisiin, vaihdettaisiin vain entinen asiaa koskeva kirje. Milloin taas asetuksen tai kiertokirjeen jokin kohta muutettaisiin, olisi uudelleen painettava vain tämä osa, joka liimattaisiin vanhentuneen kohdan päälle. Näin olisi tämä »metsänhoitajan pieni asetuskokoelma» aina asianmukaisessa kunnossa ja tarpeeksi suppea

käytäntöä varten, sen sijaan että nykyisin tärkeätkin kiertokirjeet ja määräykset monasti ovat hajallaan ja unohtuessa eri vuosien arkistoissa (vrt. Einari Wuoren ed. mainittuun esitelmään).

Aluemetsänhoitajan toiminta.

Aluemetsänhoitaja on hoitoalueensa »isäntä». Hänen tulee ensi sijassa hoitaa hoitoalueensa taloutta ja ryhtyä tarpeellisiin aloitteisiin sekä toimenpiteisiin hoitoalueensa metsätalouden ajanmukaiseksi kehittämiseksi ja tulojen kartuttamiseksi, kuten metsähallinnon johtosäännön 35 §:ssä säädetään. Niinikään tulee aluemetsänhoitajan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella sekä valtiolle suurinta hyötyä tuottavalla tavalla järjestää alaistensa ylimääräisten metsänhoitajien, metsätöyryntekijöiden sekä metsänvartijoiden työ ja toiminta.

Näin eivät ole aina asiat käytännössä. Osittain johtuu tämä luontosuhteiden ja menekkiolojen erilaisuudesta, osittain myöskin aluemetsänhoitajan toimintatarmosta. Kokemus on nim. osoittanut, että erämaahoitoalueissakin toimintahaluisella metsänhoitomiehellä on mahdollisuuksia hedelmälliseen työhön. On tapauksia, että taloussuunnitelmiin sisältyvät tärkeät metsänhoitotyöt vuodesta toiseen jäävät suorittamatta sellaisillakin seuduilla, joissa milteipä oksillakin on menekkiä. Epäilemättä olisi viimeiseen asti koetettava herättää aluemetsänhoitajassa harrastusta järjestää hoitoalueensa talous niin, että tulokset vastaisivat edes kohtuullisia vaatimuksia, sillä tässäkin pitää paikkansa sananparsi: parempi laiha sopu kuin lihava riita. Mutta milloin yrityksistä huolimatta työt eivät näytä rupeavan sujumaan, olkoonpa, että se johtuu aluemetsänhoitajan saamattomuudesta järjestää omia ja alaistensa töitä tai muusta syystä, niin silloin lienee tuskin muuta keinoa kuin järjestää töiden suoritus piirikuntahallinnon toimesta. Valtion omaisuuden arvo hoitoaluetta kohti nousee siksi suuriin summiin, pienemmissäkin hoitoalueissa yli kymmenen miljoonan markan, että sellaisen omaisuuden hoitamatta jättämistä tuskin voidaan puoltaa pelkillä kunnia-arkuussyillä.

Ylimääräiset metsänhoitajat.

Avustavien metsänhoitajien lukumäärä ja toimikausi eri piirikuntien hoitoalueissa oli v. 1935 seuraava:

Piirikunnan alue	Avustajien luku	Toimikausi kuukausissa	Keskimäärin hoitoaluetta kohti kk.
Perä-Pohjola	40	338	16.9
Pohjanmaa	37	354	14.1
Länsi-Suomi	34	291	10.7
Itä-Suomi	36	313	17.4
Yhteensä	147	1 296	14.4

Edellä olevaan laskelmaan ei sisälly suonkuivaus- ja hankintatöissä avustavia ylimääräisiä ja apulaismetsänhoitajia. Vielä on huomattava, että avustavien metsänhoitajien lukumäärä on edellä mainittua yhteissummaa jonkin verran pienempi, koska sama henkilö usein on ollut avustajana kahdessa, vieläpä kolmessakin hoitoalueessa. Mutta alhaisenkin arvion mukaan nousee avustajina toimivien ylimääräisten ja apulaismetsänhoitajien lukumäärä vähintään sataan, siis ainakin yhtä suureksi kuin aluemetsänhoitajien lukumäärä. Tämän metsänhoitajapolven ammattitaidosta ja kyvystä järjestää heille uskotut tehtävät tarkoituksenmukaisesti riippuu näin ollen valtion metsätalouden vastainen kehitys ja nykyinen tila varsinkin silloin kun aluemetsänhoitajat kansliatöiden tai muiden tehtäviensä takia eivät voi itse henkilökohtaisesti olla työtä johtamassa.

Eräissä hoitoalueissa tehdyt pistokokeet osoittavat, että avustajiksi määrätty metsänhoitajat eräissä hoitoalueissa suurimman osan ajasta ovat sisätöissä. Niinpä niissä hoitoalueissa, joissa tutkimus suoritettiin, avustajien kansliatyöpäivien lukumäärä oli 50—75 %:iin, vieläpä eräissä tapauksissa yli 90 % avustuspäivien lukumäärästä. Niinkään oli todettavissa, että eräissä hoitoalueissa kesäkuukausina, jolloin metsänhoitotyöt ovat kiireimmillään, kuukautta kohti 3—5 päivää oli käytetty ulkotöihin ja loput sisätöihin. Niissä hoitoalueissa, joissa toiminta on virkeää, näyttää myöskin avustavien metsänhoitomiesten ulkotyöpäivien luku olevan suhteellisesti suurempi kuin niissä hoitoalueissa, joissa toiminta on heikkoa.

Nykyisten töiden suoritusta silmällä pitäen saattaisi ehkä olla edullisinta käyttää ylimääräisten metsänhoitajien sijasta enemmän metsätöyryjohtajia, kuten puunjalostusyhtiötkin tekevät, mutta valtion metsätalouden jatkuvaisuutta silmällä pitäen on välttämätöntä, että ajoissa kasvatetaan uutta ammattitaitoista metsänhoitomiespolvea. Tämän takia on erinomaisen tärkeää, että nuorten metsänhoitomiesten kasvatusta saadaan tarkoituksenmukaisesti järjestetyksi. Päämääränä täytyy olla, että aluemetsänhoitajan estettynä ollessa saatavilla on aina mies, joka kykenee työtä jatkamaan.

Metsähallinnon järjestelyn yhteydessä suunniteltiin, että nuoret metsänhoitomiehet, ennenkuin heidät otetaan ylimääräisiksi metsänhoitajiksi, saavat eräissä sitä varten määrättävissä hoitoalueissa vuoden jälkiharjoittelun. Toistaiseksi on tämä suunnitelma jäänyt kokonaan toteuttamatta, niin yleisesti kuin sellaisen tarpeellisuus myönnetäänkin. Nuoret metsänhoitomiehet ovat heti opintojensa päätyttyä joutuneet useinkin ilman suurempia valmisteluja suorittamaan mitä erilaisimpia töitä, ja eräissä tapauksissa sellaisissa oloissa, että tästä palveluksesta on pikemminkin vahinkoa kuin hyötyä heidän vastaiselle kehitykselleen.

Näin ollen näyttäisi nuorten metsänhoitomiesten vastaisen ammattikehityksen kannalta tärkeältä, että nuoret miehet alkuunsa sijoitettaisiin avustamaan sellaisia metsänhoitomiehiä, joilla on halua opastaa ja johtaa nuorten metsänhoitomiesten töitä ja jotka voivat heitä alituisesti pitää ahkerassa työssä. Sitä mukaa kuin he kehittyvät tehtäviensä täyttämässä voitaisiin heitä käyttää avustajina muissakin hoitoalueissa, vieläpä uskoa heidän suoritettavakseen sellaisia töitä, jotka eivät näytä aluehallinnon omasta alotteesta tulevan hoidetuksi. Tällä kertaa on mielihyvin todettava, että eduskunta ensi vuoden menoarvioon on ottanut määrärahan nuorten metsänhoitomiesten jälkiharjoittelua varten. Mutta tämänkin jälkeen on välttämätöntä, että juuri nuorten metsänhoitomiesten valvontaan ja ohjaukseen kiinnitetään riittävästi huomiota, kuten aikaisemmin jo on huomautettu.

Kun nuoren metsänhoitomiehen kehitykselle on välttämätöntä, että hänen opetuksensa tapahtuu metsässä, niin seuraa tästä, että kansliatyöt olisivat hänen osaltaan supistettavat välttämättömimpään ja lähinnä hänen suorittamistaan ulkotöistä johtuvien ilmoitusten ja asiakirjain valmistamiseen. On selvää, että hänen tulisi nimikirjoituksellaan varmentaa jokainen asiakirja, jonka hän on laatinut, vaikkakin aluemetsänhoitajan tulee se tarkastaa ja hyväksyä. Sitä mukaa kuin nuoret metsänhoitomiehet edistyvät ja ulkotyöt luontosuhteiden takia ovat keskeytettyinä, olisi heidän suoritettavakseen uskottava vaativampiakin kansliatöitä.

Työpaikan siirto.

On tapauksia, että nuori metsänhoitomies ylimääräiseksi metsänhoitajaksi päästyään on joutunut toimimaan samassa tai viereisissä hoitoalueissa vieläpä kymmenkunta vuotta. Kun nuoren metsänhoitomiehen kehitykselle olisi suureksi hyödyksi, että hän tulisi toimineeksi maamme eri osissa perehtyneeseen niiden erikoisoihin

ja kun valtion metsätaloudellekin olisi varmaan tästä hyötyä, näyttäisi suotavalta, että nuoret metsänhoitomiehet kahden tai ainakin kolmen vuoden kuluttua joutuisivat siirtymään toiseen piirikuntaan tai ainakin saman piirikunnan eri oloja edustaviin hoitoalueisiin. Metsätalouden etua silmällä pitäen saattaisi eräissä tapauksissa olla hyödyllistä, että siirto tapahtuisi etelästä pohjoiseen, eikä päinvastoin. Sellaisella metsänhoitajalla, joka on tottunut käsittelemään metsiä edullisissa menekkioloissa, olisi epäilemättä paljoka suuremmat edellytykset kyetä käsittelemään Pohjois-Suomen metsiä, kuin vasta opintonsa päättäneellä nuorella metsänhoitajalla, jolla teoreettisetkin tiedot näiden metsien käsittelystä ovat verraten heikot, koska Perä-Pohjolan metsien hoito vielä monessa kohdin on tieteellisesti selvittämättä.

Kuten edellä on huomautettu, olisi siirto hoitoalueesta toiseen nuorelle metsänhoitomiehelle kehittävää, koska hän näin parhaiten voisi perehtyä sekä ammattinsa eri puoliin että myöskin maamme erilaatuisiin olosuhteisiin. Ja kun nuoren metsänhoitomiehen elämä pakostakin vielä monet vuodet sen jälkeen kuin hän yliopistossa on opintonsa päättänyt on ns. poikamiehen kapsäkkielämää, niin käynee siirto hoitoalueesta toiseen mukavasti ilman lisäkustannuksia. Siirrot hoitoalueesta toiseen voisivat tällöin opinhaluiselle nuorelle metsänhoitajalle muodostua todelliseksi opintomatkoiksi hänen ammattialansa alkutaipaleella.

* *

*

Paitsi piirikuntakonttorien puolelta tapahtuvaa ohjausta ja valvontaa olisi suotavaa, että metsähallituksenkin puolelta nykyistä tarkemmin seurattaisiin nuorten metsänhoitomiesten edesottamisia, jotta sellaiset miehet, jotka yrittävät ja toimissaan menestyvät, tulisivat asianmukaisesti huomatuiksi. Tätä olisi omiaan edistämään sekin, että apulaismetsänhoitajan palkkioita jaettaessa huomio kiinnitettäisiin ensi sijassa siihen, millä menestyksellä mies on tehtävänsä suorittanut, eikä yksinomaan palvelusvuosiin taikka ikään. Näin muodostuisivat apulaismetsänhoitajapalkkiot kuntoisuuspalkinnoiksi, kuten niitä suunniteltaessa lienee ollut tarkoituskin.

On sattunut, että piirikuntakonttorit ehdollepanoja tehdessään sivuuttavat metsänhoitomiehet, jotka ovat toimineet esim. hankintametsänhoitajina tai arvioimistöissä, sillä perusteella, että heillä ei ole hoitoaluekokemusta. Tosiasiat kuitenkin osoittavat, että esim. hankintametsänhoitajat, vaikka eivät ole aikaisemmin hoitaneet alue-

metsänhoitajan virkaa, ovat siihen päästyään menestyksellä suoriutuneet tehtävistään. Samoin on kokemuksia siitä, että metsänarvioimistöissä toimineet metsänhoitomiehet, jotka virkansa puolesta ovat joutuneet ottamaan selvää hoitoalueen taloudesta koko laajuudessaan, ovat kyenneet suoriutumaan aluemetsänhoitajan tehtävistä yhtä hyvin kuin vuosikymmeniä hoitoalueissa toimineet metsänhoitomiehet. Ovatpa he kyenneet hoitamaan piiritarkastajankin tehtäviä. Nämä esimerkit osoittanevat, että yksinomaan hoitoalueissa palveleminen ei tee miestä kykeneväksi aluemetsänhoitajaksi, vaan pikemminkin se, missä määrin hän aikaisemmalla toiminnallaan, olipa tuo toiminta ollut millä metsähallinnon alalla tahansa, on osoittanut omaavansa sellaisen taidon ja kyvyn, joita viran tai toimen menestyksellinen hoitaminen edellyttää. Miehen harrastus ja aikaisemmassa toimessaan osoittama kyky ovat tällöin paljoka suurempia ominaisuuksia kuin pelkät palvelusvuodet.